

Veiligheidseffectrapportage locatie Zwembad De Thermen

Alphen aan den Rijn

Kyra Kuitert
Tobias Woldendorp

Veiligheidseffectrapportage locatie Zwembad De Thermen

Alphen aan den Rijn

Amsterdam, 16 maart 2009

Kyra Kuitert
Tobias Woldendorp

Amsterdam, 16 maart 2009

K. Kuitert

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Plannen voor het nieuwe zwembad	3
1.2	Opzet van de VER	4
1.3	Doel van de VER voor De Thermen	4
1.4	Werkwijze van de VER	5
1.5	Plan- en studiegebied	6
1.6	Doelgroepen	6
1.7	Leeswijzer	6
2	Sterke punten en risico's huidige situatie	7
2.1	Sterke punten huidige situatie	7
2.2	Problemen en risico's huidige situatie	8
3	Sterke punten en risico's plannen	9
3.1	Sterke punten van de plannen	9
3.2	Problemen en risico's van de plannen	9
4	Alternatieven	15
4.1	Bereikbaarheid	15
4.2	Logistiek en organisatie	16
4.3	Binnenhof	16
4.4	Voorkeursalternatieven	16
5	Maatregelen	19
6	Implementatie en evaluatie	22
6.1	Implementatie	22
6.2	Evaluatie	22
	Bijlagen	
Bijlage 1	Deelnemers	25
Bijlage 2	Sterke punten en risico's huidige situatie	25
Bijlage 3	Sterke punten en risico's plannen	26
Bijlage 4	Risico's vele ingangen van het complex	27
Bijlage 5	Presentatie met beelden van de schouw	28

1 Inleiding

Dit rapport is een weerspiegeling van een Veiligheidseffectrapportage (VER) die is uitgevoerd voor locatie De Thermen in Alphen aan den Rijn. Voor deze VER is een tijdelijke werkgroep, met daarin vertegenwoordigers van gemeente, politie, brandweer, omwonenden, GHOR, Alphens Platform Gehandicapten en Sportspectrum, in het leven geroepen, die twee keer bij elkaar is gekomen.

DSP-groep heeft het hele proces geïnitieerd en begeleid. De volgende stappen zijn doorlopen:

- Middels schouwen, interviews en input van de werkgroep is getracht zo goed mogelijk zicht te krijgen op sterke punten en mogelijke veiligheidsrisico's voor zowel de bestaande als de beoogde toekomstige situatie.
- Deze sterke punten en risico's zijn in de werkgroep besproken.
- Omdat deze VER in een kort tijdbestek moest plaatsvinden heeft DSP-groep een voorzet gegeven voor enkele grote risico's, te weten de bereikbaarheid, de logistiek/organisatie en het binnenhof. Er zijn verschillende alternatieven bedacht en gevisualiseerd (zie bijlagen). Deze zijn door de werkgroep geprioriteerd.
- Aansluitend is er een reeks maatregelen en activiteiten voorgesteld om bovengenoemde en andere risico's tot een minimum te beperken.
- DSP-groep heeft, samen met de gemeente, de uitkomsten nogmaals doorgelopen en er is gekeken hoe die in de toekomst gewaarborgd kunnen worden.

1.1 Plannen voor het nieuwe zwembad

Zwembad De Thermen is in februari 2007 door brand verwoest. Nu ligt er Voorlopig Ontwerp voor een nieuw zwembad, waarvan de eerste paal februari 2010 de grond in kan. In het plan zijn naast het zwembad, ruimte voor fitness en voor Alphense sportverenigingen, een fysiotherapie- en een tandartspraktijk. Daarnaast 36 appartementen in vier woonlagen, die, evenals een ingang van het zwembad, aan een openbaar toegankelijk binnenplein liggen, en een overdekte parkeergarage in drie lagen (split level) met 175 plaatsen (waarvan één vaste plek per woning).

Bussen ten behoeve van het schoolzwemmen worden nu - anders dan in de vorige situatie - via een busstrook langs de Kennedylaan buiten de wijk gehouden. Kinderen lopen via een voetgangersbrug over het water en een speciale trap naar het binnenplein op vier meter boven maaiveld.

In het ontwerp moet de architect gebruikmaken van de nieuwste technieken op het gebied van duurzaamheid.

In november 2008 is door vijf architecten een Voorlopig Ontwerp ingediend waarna een beoordelingscommissie unaniem het plan van AGS heeft gekozen. De VER-werkgroep heeft zich daarop gebaseerd. Dit betreft tekeningen van de bestaande en nieuwe situatie op schaal 1:500 en plattegronden, aanzichten en doorsneden van het gebouw op schaal 1:200. Ook was er een boekje van AGS architecten beschikbaar met naast de plattegronden

ook doorsneden, aanzichten en perspectieftekeningen.

De planning is dat eind mei 2009 het DO klaar is. De raad neemt begin juli 2009 een besluit over het Definitief Ontwerp. Het zwembad wordt in de zomer van 2011 opgeleverd en de woningen worden aan het eind van dat jaar opgeleverd.

1.2 Opzet van de VER

De VER, Veiligheidseffectrapportage, is in 2000, in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, ontwikkeld door Berenschot adviseurs en Van Dijk, Van Soomeren en Partners, heden ten dage DSP-Groep. Het is een beleidsinstrument waarmee in een vroeg stadium in een ontwerpproces op een structurele manier aandacht geschonken kan worden aan mogelijke veiligheidsrisico's die in een bouw- of inrichtingsplan besloten kunnen liggen. Door het uitvoeren van een VER worden de mogelijke veiligheidsrisico's helder in beeld gebracht en kunnen er vroegtijdig maatregelen genomen worden om deze risico's te ondervangen. De VER is geschikt voor projecten op het gebied van de ruimtelijke ordening (inclusief infrastructurele projecten).

De grootte van de projecten waarop een VER kan worden toegepast is in principe niet vastgesteld; wel is het zo dat hoe groter het project is en hoe meer functies er in het project verenigd worden, des te groter en gevarieerder de veiligheidsrisico's worden.

De VER is opgebouwd uit een modules, die stapsgewijs behandeld worden. De kern van een VER vormt de vraag aan de betrokken partijen om, naar aanleiding van de gesignaleerde veiligheidsrisico's, alternatieven te ontwikkelen en daaruit keuzes te maken.

1.3 Doel van de VER voor De Thermen

Het doel van de VER voor locatie De Thermen kan worden omschreven als het duurzaam verhogen van het veiligheidsniveau binnen het projectgebied, waarbij als specifieke aandachtspunten in beeld kwamen:

- Sociale veiligheid (subjectief en objectief en zowel op gebouwniveau als voor het plein en de directe omgeving).
- Bereikbaarheid en verkeersveiligheid, inclusief (fiets)parkeren.
- Het waarborgen van de toegankelijkheid voor gehandicapten.
- Logistiek van laden en lossen én halen en brengen.
- Toegankelijkheid/bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten.
- Veilige vluchtroutes.
- Surveillance door politie / bewakingsdiensten.
- Kindvriendelijkheid en -veiligheid in relatie tot verkeer.
- Veiligheid rondom hoogteverschillen.
- De relatie tussen de verschillende groepen onderling.
- Gebruiksvriendelijkheid en kwaliteit van de openbare ruimte.
- Beheerbaarheid openbare ruimte en overgangen naar de gebouwen (inclusief semi-openbare ruimten).

Externe veiligheid (risico op terrorisme, natuurrampen, explosies, gevaarlijke stoffen, etc.) wordt in het traject niet specifiek meegenomen. Een deel van dit thema komt automatisch voor rekening van brandweer en politie, die participeren in de werkgroep VER.

Een ander aspect dat niet direct wordt meegenomen is veiligheid tijdens de bouwfase, dit valt onder het bouwputmanagement. Dit aspect verdient echter zeker aandacht, vooral gezien het relatief groot aantal jonge gezinnen in de wijk. Te denken valt dan aan goede afzettingen en, indien mogelijk, een aanvoerroute over het bestaande zwembadterrein in plaats van door de wijk. Aanbevelingen die uit de VER-werkgroep naar voren komen zullen doorgegeven worden aan de betreffende verantwoordelijken.

1.4 Werkwijze van de VER

De VER onderscheidt verschillende modules, die zijn vastgesteld door de beherende instantie, namelijk het CCV, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (www.hetccv.nl). Hoewel de VER een vaststaande vorm heeft en modulair wordt uitgevoerd, bepaalt vooral het karakter van een project het karakter van de VER. Verder bepaalt de duur van het project de looptijd van de VER terwijl de complexiteit van het project de complexiteit van de VER bepaalt. De VER omvat de volgende modules:

Startnotitie

Als eerste werd het plan kort beschreven, evenals doel en afbakening van de VER, planning, organisatie en deelnemers. De startnotitie is besproken met de gemeente, bij monde van projectmanager Frank de Prez.

Analyse

De analyse van de sterke punten en risico's van het project is gebaseerd op schouwen, gesprekken en input van de werkgroep. De werkgroep leek een aantal duidelijke prioriteiten te hebben wat betreft de risico's. Tegelijkertijd werden ook die sterke punten in kaart gebracht die bij verdere uitwerking in de plannen verankerd moeten worden.

Alternatieven

Vervolgens deed DSP-groep, wederom met grote input van de werkgroep, voorstellen over wat te doen met de gesignaleerde risico's. Drie thema's kwamen daarbij als belangrijkste naar voren: bereikbaarheid, logistiek/organisatie en het binnenhof. De mogelijke alternatieven werden voor deze thema's werden in de vergadering ingebracht. Vervolgens werden de beste alternatieven gekozen (gemotiveerd verwerpen van een actie is ook een alternatief).

Maatregelen

De gekozen alternatieven werden onder de loep genomen. Bij deze alternatieven en ook voor de restrisico's zijn diverse maatregelen voorgesteld. Tot slot maakte de groep afspraken over de bewaking van de uitvoering.

Implementatie

De VER sluit altijd af met een korte evaluatie van het proces. De externe adviseur is vrijgesteld van de implementatie omdat deze doorgaans maanden dan wel jaren na het opstellen van de VER plaatsvindt.

Beheer

Tijdens de workshops kwamen er beheermaatregelen aan de orde, die opgetekend werden en als onderlegger dienen voor een beheerplan voor de openbare ruimte en de semi-openbare ruimten binnen het plangebied.

1.5 Plan- en studiegebied

Zwembad De Thermen ligt in de wijk Ridderveld, ten oosten van de doorgaande President Kennedylaan, aan de rand van een woonwijk.

Er wordt een plan- en een studiegebied onderscheiden. Het plangebied omvat het zwembad met woningen, alle voorzieningen en toegangswegen. Het voorstel voor het studiegebied omvat een bredere context, waarbij ook de Kennedylaan, de Cantharel, het Eekhoorntjesbrood en het Dijkslootpad worden meegenomen. De analyse gaat primair over het plangebied; het studiegebied wordt, waar nodig, bestudeerd op bijvoorbeeld verplaatsingseffecten.

1.6 Doelgroepen

Doordat naast het zwembad ook woningen en een veelheid aan organisaties en bedrijven een plek gaan krijgen in het hele project is het de vraag hoe de diverse doelgroepen zich tot elkaar gaan verhouden. De volgende doelgroepen worden onderscheiden:

- Zwemmen: peuters 2-4
- Zwemmen: kinderen 4-12
- Zwemmen: jongeren 12-18
- Zwemmen: volwassenen
- Zwemmen: schoolzwemmen
- Bezoekers van zwem- en waterpoloclubs, duik- en kanovereniging
- Bezoekers van de fysiotherapiepraktijk
- Bewoners en hun gasten
- Externe gebruikers van parkeergarage

1.7 Leeswijzer

Deze rapportage is opgebouwd overeenkomstig de modules die de werkgroep VER heeft doorlopen. Na deze inleidingen komen in hoofdstuk 2 en 3 de sterke punten en risico's aan bod, zoals DSP-groep die, met input van de werkgroep, heeft benoemd. Voor de belangrijkste risico's worden in hoofdstuk 4 alternatieven voorgesteld. In hoofdstuk 5 een groslijst van overige maatregelen, die gedurende het traject zijn geopperd. In hoofdstuk 6 tenslotte is te lezen hoe de evaluatie plaatsvond en welke afspraken met de gemeente zijn gemaakt met betrekking tot implementatie.

In de bijlagen staan een lijst met de leden van de werkgroep VER, foto's van de schouw, tekeningen van sterke en zwakke punten van de huidige en toekomstige situatie en visualisaties van verschillende alternatieven.

2 Sterke punten en risico's huidige situatie

De omgeving van het hele complex bestaat uit terrasflats uit de 70-er jaren (Paddenstoelstraat), hofjes uit de jaren '80 met huurwoningen, die nu te koop worden aangeboden (Cantharel en Eekhoortjesbrood), de drukke doorgaande President Kennedylaan en een verhoogde, door groen omringde, waterloop met langsgelagen fiets- en voetpad (de Dijksloot).

Alle aanwezige leden van de VER-werkgroep zijn op 18 december jl. ter plekke gaan kijken waardoor ze meer inzicht kregen over de locatie. Dit schouwen gebeurde in twee groepen, allebei met een medewerker van DSP-groep. Zij maakten ook foto's en aantekeningen van alles wat ter plekke werd gezegd. Na de schouw werden de risico's en sterke punten geïnventariseerd.

Aantrekkelijk bestaand groen langs Dijksloot

2.1 Sterke punten huidige situatie

- Als sterk punt komt vooral naar voren dat er een nieuwe kans komt om het gebied goed te ontsluiten, waarmee knelpunten uit het verleden opgelost kunnen worden en waarmee de achterliggende Paddenstoelenbuurt ontlast kan worden van ongewenst verkeer/parkeerders.
- Specifiek wordt door de brandweer het punt genoemd dat de bereikbaarheid momenteel alzijdig is (d.w.z. de hele locatie is van vier zijden bereikbaar).
- Verder scoort het aanwezige groen in de buurt goed: zowel de verbindingroute (Dijkslootpad) als de groene buffer (hagen) tussen zwembad en de woningen aan de ventweg van de Cantharel.
- De naastgelegen doorgaande President Kennedylaan zorgt voor een vlotte ontsluiting, bovendien ligt de locatie goed in het zicht.

- Er is een bushalte 'voor de deur'.
- Er zijn vanaf de terrasflats op de Paddestoelweg veel sociale ogen (informeel toezicht) op het terrein gericht.

Gevaarlijke kruising Cantharel - Paddestoelweg

2.2 Problemen en risico's huidige situatie

- Risico's en zwakke punten schuilen vooral in de verkeersstructuur. De toegestane snelheden van woonbuurt (30), Paddestoelweg (50) en Kennedylaan (50) ontlopen elkaar niet veel, terwijl de dimensionering van de wegen zeer grote verschillen toont wat resulteert in gevaarlijke kruispunten (Cantharel-Paddestoelweg-Aardster en Eekhoorntjesbrood-Paddestoelweg-Champignon) en dat er te hard gereden wordt in het 30 km gebied.
- Er schijnt op de voormalige parkeerplaats soms gedeald te worden en er staan soms illegaal vrachtwagens geparkeerd.
- Het geheel oogt na de brand kaal en rommelig en vormt een aantrekkelijk maar gevaarlijk speelterrein voor kinderen.
- Er werd vaak door gebruikers van het zwembad in de wijk geparkeerd omdat dat korter lopen was dan naar de officiële parkeerplaats. Dit veroorzaakte overlast voor de bewoners.
- Ook bussen (brengen en halen groepen schoolkinderen) werden in het naastgelegen buurtje als probleem ervaren. Evenals het halen en brengen (kiss & ride) van kinderen waarbij de auto's voor de deur van het zwembad werden geparkeerd.
- Mensen die uit de stadsbus stapten en naar de ingang van het zwembad lopen kruisten daarbij een fietspad.

3 Sterke punten en risico's plannen

3.1 Sterke punten van de plannen

- Dit nieuwe project, met ruimte voor recreëren, wonen en voorzieningen, biedt volop nieuwe kansen voor een levendige bijdrage aan de wijk.
- Er wordt in de plannen met zorg omgegaan met de bestaande, groene route langs Dijkslootpad. Door de komst van woningen wordt het aantal sociale ogen op dit fiets- en voetpad vergroot.
- De bestaande sociale ogen vanuit de omliggende woningen op het zwembad blijven. Er komen echter extra sociale ogen bij vanuit de tand-arts- en fysiotherapiepraktijk gericht op de Paddestoelweg.
- Aan de Cantharel komt, onder de entreetrap, een overdekte fietsenstalling.
- Het hele ontwerp oogt transparant en open, vooral in de gevel aan de zijde van de Cantharel zit veel glas, onder andere bij de centrale hal en langs de kleedkamergang. Dit komt de overzichtelijkheid en het informele en formele toezicht ten goede.
- Door het bustransport te verplaatsen naar de Kennedylaan wordt de achterliggende buurt op dat punt ontzien.
- Er komt een grote parkeergarage voor zowel bewoners als bezoekers.
- De parkeergarage heeft inval van daglicht.
- De reden voor de vlonders langs het water zijn niet helemaal duidelijk; is dit puur esthetisch of ook functioneel (bijvoorbeeld t.b.v. ramen lappen). Als voor publiek niet duidelijk is wat de functie is kan het aanleiding geven tot ongewenste activiteiten, zoals hangen. Dit moet, in overleg met de architect nader worden uitgezocht.
- In het nieuwe zwembad wordt geen chloor meer gebruikt waardoor er dus ook geen gevaarlijk transport door/langs de woonwijken hoeft.
- De vijver aan de kant van de Kennedylaan heeft een functie voor de energiehuishouding van het zwembad. Doordat hij in verbinding staat met de Dijksloot en als zodanig goed doorstroomt zal het water (relatief) schoon blijven.
- Er wordt gebouwd met het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW).
- Vanuit de laaggelegen woningen in het zuidelijke bouwblok is zicht op het binnenhof doordat onder de middenflat kan worden doorgekeken. Vanuit de middenflat is vanaf alle verdiepingen zicht op het plein.

3.2 Problemen en risico's van de plannen

Omgeving

- Busvervoer van scholieren vindt plaats via een halte op de Kennedylaan. Kruisingen van overstekende scholieren met fietsers kan gevaarlijke situaties opleveren.
- Vervolgens moeten de kinderen over een (nieuwe) voetbrug en langs een trap naar het binnenplein lopen, met als risico dat de kinderen (voortijdig) in het water kunnen belanden.
- Ook in de nieuwe situatie is er angst voor illegaal parkeren langs de Cantharel en in de achterliggende straten en daarmee overlast voor de buurt.

- Er is een risico dat de verlichtingsniveaus (binnen, buiten, zwembad, woningen, openbare ruimte) niet goed op elkaar aansluiten en er grote zwarte gaten ontstaan, die de sociale veiligheid in de weg zitten.
- Er is geen Kiss & Ride strook bij het zwembad, waarmee overlast op de Cantharel wordt verwacht. Deze overlast is vooral te verwachten tijdens verenigingsactiviteiten.
- Het is niet duidelijk waar taxi's, ambulances e.d. moeten staan.
- Er is niet voorzien in parkeren voor mindervaliden nabij de fysiotherapie- en tandartsenpraktijk. De mindervaliden parkeerplaatsen liggen ca. 75 meter van de entree van de fysiotherapie. Dit is volgens de normen van ITS (Internationaal Toegankelijkheids Symbool) voldoende maar de vraag blijft of betrokken personen niet een alternatieve parkeerplek in de wijk zullen zoeken.
- Bezoekers van deze voorzieningen die met de auto komen moeten een heel eind lopen van de parkeergarage naar de ingang; zij zullen geneigd zijn in de buurt te parkeren.
- Er wordt in het nieuwe zwembad niet meer gewerkt met chloor. Dat is qua veiligheid een vooruitgang. Toch moet er vrachtverkeer bij het complex kunnen laden en lossen (maximaal 20 meter van de bron), zoals auto's met zout die eens per drie weken zullen komen. Hier gaan verder geen noemenswaardige risico's mee gepaard maar er moet wel een duidelijke plek komen voor dit laden/lossen.
- De brandweer vindt de nieuwe ontsluiting, eerst rondom, nu slechts aan twee zijden, geen verbetering en heeft vooral zorgen over de woningen aan de Dijkslotzijde.

Tekening van architectenbureau AGS van hoofdingang van het zwembad

Gebouw - algemeen

- De trap vanaf het dek komt uit vlak voor de inrit van de parkeergarage. Door voortschrijdend inzicht zijn er al nieuwe ontwerptekeningen, waarbij de in- en/of uitrit van de parkeergarage meer naar het zuiden is opgeschoven. Dat oogt weliswaar veiliger, maar een nieuw risico is dat de bezoekers met de auto verder de buurt in geleid worden en dat illegaal par-

- keren meer voor de hand ligt.
- De trap in de oorspronkelijke situatie bood in de footprint gelegenheid tot fietsparkeren. Met het eventueel verhuizen van de inrit het mogelijk dat deze gelegenheid verdwijnt en kan het wildstallen van fietsen een probleem vormen
- Er zijn in totaal 14 ingangen in het hele complex. Dit komt de bereikbaarheid, de logistiek, het overzicht (oriëntatie) en de organisatie van het toezicht (kosten!) niet ten goede. Onderstaand een opsomming van entrees (nooduitgangen uitgezonderd):
 - Cantharel In- en uitgang parkeergarage
 - Cantharel Ingang fietsenstalling
 - Cantharel Ingang bovenaan luie trap
 - Cantharel Ingang trappenhuis met lift
 - Cantharel Ingang lift (leveranciers, eventueel personeel en bij grote groepen mindervalide bezoekers)
 - Dijkslootpad Ingang tot bovendek
 - Dijkslootpad Ingang tot woningen (2x)
 - Kennedylaan Ingang tot bovendek
 - Paddestoelweg Ingang tot tandartspraktijk
 - Paddestoelweg Ingang tot fysiotherapiepraktijk
 - Bovendek Ingang tot zwembad
 - Bovendek Ingang tot woningen (2x)
 - Parkeergarage Ingang tot trappenhuis zwembad (2x)
 - Parkeergarage Ingang tot trappenhuis/lift woningen (2x)
- De ingang naar één van de liften is weggestopt onder de trap en maakt een 'enge' indruk. Deze ingang lift is vooral bedoeld voor leverancier en eventueel personeel.
- Omdat zowel het zwembad met bijbehorende voorzieningen en het binnenhof verhoogd worden aangelegd zijn er meer potentieel zwakke plekken met betrekking tot toegankelijkheid en vluchtwegen dan als een en ander op de begane grond ligt.
- Een ander risico is het beheer. Omdat er verschillende gebruikers zijn en er gewerkt wordt met hoogteverschillen is er het risico van onduidelijke beheergrenzen.

Gebouw – zwembad

- Er zijn drie ingangen naar de centrale hal op de eerste verdieping: vanaf de bovenkant van de luie trap, vanuit het trappenhuis, vanuit de lift en vanaf het binnenplein. Het is in een dergelijke situatie voor het personeel lastiger om het overzicht en de rust te bewaren.
- De toegankelijkheid voor gehandicapten en invaliden baart zorgen. Er wordt verwezen naar de Limes sporthal, waar de toegankelijkheid ook niet goed uitgevoerd is, zo zijn er, naar mening van de APG, te weinig liften voor momenten dat er gehandicaptensport is. Het is echter een politieke beslissing geweest om de nieuwe Thermen, minder dan zwembad de Hoorn, geschikt te maken voor groepen gehandicapten. Indien bijvoorbeeld de Paralympics in Alphen a/d Rijn zouden worden gehouden of bij andere grote evenementen waarbij grote groepen mindervaliden het zwembad bezoeken, dienen de voorzieningen ten behoeve van de bereikbaarheid van het zwembad opnieuw tegen het licht worden gehouden.
- Omdat het zwemmen op een plusniveau plaatsvindt, bestaat er het risico dat bij brand en calamiteiten rolstoelgebruikers moeilijk veilig en snel de beschikbare vluchtwegen kunnen gebruiken.

Gebouw – woningen

- De hoofdingang van de woningen ligt op niveau 1. Deze beperkte toegankelijkheid is lastig voor (minder valide) bezoekers, bezorgdiensten, verhuizen, brandweer en nood- en hulpdiensten.
- Vraag is wat het officiële adres (brievenbus) van deze woningen wordt en hoe eenvoudig die is te vinden. Met als risico dwalende (en zich daardoor onveilig voelende) mensen én rondrijdende auto's in de omgeving.
- De woningingangen liggen in nissen met als mogelijk gevolg dat daar gehangen gaat worden.
- Het geplande privé zwembadje ligt zo goed als continue in de schaduw, behoudens de middaguren in de zomermaanden. Vraag is wie dit gaat gebruiken (met een zwembad naast de deur) en wie dit gaat beheren.
- De ruimte onder het middelste gebouw wordt somber deze ruimte zit letterlijk ónder een flat, in de schaduw en op de tocht. Er kan ook (zeker bij niet-professionals) verwarring ontstaan omdat op de tekening de noordpijl niet naar boven wijst en je op het eerste gezicht denkt dat het buitenbadje een groot deel van de dag in de zon ligt.

Vogelvluchtperspectief van het complex en het binnenhof

Gebouw – verhoogde binnenhof

- Het verhoogde binnenhof is bedoeld als passantenplek, voor mensen die vanaf de Kennedylaan naar het zwembad lopen, inclusief schoolklassen en groepen die met eigen bus komen. De werkgroep twijfelt of het binnenhof, behalve door bewoners, nog door andere mensen (passanten vanaf de Cantharel naar de Kennedylaan) gebruikt gaat worden. Voorkomen moet worden dat het een hangplek voor jongeren wordt met bijbehorend risico op (geluids)overlast. Ontwerpers en beheerders (gemeente en Sport spectrum) moeten zich hier over buigen.
- Bij het beheer kunnen problemen ontstaan om dat al het materieel naar boven moet worden getransporteerd, zoals veegmachines.
- Er is een gerede kans dat hier gehangen gaat worden en ook passeren er met regelmaat grote groepen kinderen. Dit alles kan dan o.a. geluids-

overlast opleveren voor de bewoners en ook veel zwerfvuil.

- In verband met de vele kinderen die hier langskomen is er het risico op vallen vanaf het verhoogde binnenhof.
- Er zijn drie ingangen tot het binnenplein: vanaf het voetgangersbruggetje aan de Kennedylaan en vanaf de trap vanaf de kant van het Dijkslootpad. Daarnaast de ingang via het dichte trappenhuis met lift aan de Cantharel, die overdag ook voor het zwembad wordt gebruikt. Om ongewenste bezoekers/hangjongeren te voorkomen moet worden onderzocht of het openbare binnenplein, in gevallen van overlast, op bepaalde tijden afgesloten kan worden. Als het binnenhof namelijk 24 uur per dag open is ontstaan problemen met surveillance door politie en/of bewakingsdiensten omdat vanaf straatniveau niet kan worden gezien wat er zich op dit hoger gelegen niveau allemaal afspeelt.

Gebouw – voorzieningen

- Zowel de tandartspraktijk als de fysiotherapiepraktijk hebben een eigen ingang. Dit maakt de het zoeken naar de juiste ingang niet eenvoudiger en het toezicht is minder.
- De bezoekers van de beide praktijken die de parkeergarage willen gebruiken moeten een behoorlijk eind omlopen. Ook rolstoelgebruikers die de voor hun gereserveerde plekken in de parkeergarage afleggen moeten een behoorlijke route afleggen naar de ingang van de voorzieningen. Vermoedelijk zullen sommige automobilisten geneigd zijn ergens in de buurt te parkeren.

Gebouw - parkeergarage

- Er is de angst dat er in en om de openbaar toegankelijke parkeergarage ongewenste bezoekers gaan rondhangen.
- Bezoekers van de parkeergarage kunnen gedesoriënteerd raken doordat er op drie niveaus wordt geparkeerd.
- Er is zorg dat sommige bewoners of omwonenden de garage zullen misbruiken; bijvoorbeeld om hun oldtimer of tweede auto langdurig te stallen.
- Als voldaan moet worden aan het PKVW Nieuwbouw punt G11 dan moeten de privé parkeerplaatsen afgescheiden zijn van de openbare plekken.

Vogelvluchtperspectief vanaf rotonde Kennedylaan

4 Alternatieven

In het vorige hoofdstuk zijn risico's in de huidige situatie en vooral voor de toekomstige situatie opgesomd. Omdat tijdens deze VER de werkgroep maar twee keer bij elkaar komt heeft DSP-groep het nodige voorwerk gedaan en drie belangrijke risico's samengevat, te weten de bereikbaarheid van het complex, de soms ingewikkelde logistiek/organisatie van het geheel en de onduidelijke functie (en dus gebruik) van het verhoogde binnenhof.

Hiervoor heeft DSP-groep een alternatieven opgesteld. Sommige zijn bewust enigszins provocerend om de discussie te prikkelen. Iedere werkgroepdeelnemer kreeg vervolgens vijf groene stickers en drie rode stickers om op de betreffende alternatieven te plakken. De groene stickers hebben deelnemers geplakt op alternatieven die volgens hun haalbaar, betaalbaar en wenselijk zijn. De rode stickers dienden als 'tegenstemmen', om alternatieven die door andere werkgroepleden als haalbaar en nuttig zijn aangegeven te relativeren. Men mocht vrij stickeren, dat wil zeggen dat als een onderwerp echt heel belangrijk was, daar theoretisch alle stickers opgeplakt konden worden.

De illustraties van alternatieven, zoals die in de tweede bijeenkomst zijn gebruikt, zijn opgenomen in de bijlagen.

4.1 Bereikbaarheid

In willekeurige volgorde hieronder de aangedragen alternatieven voor problemen rondom bereikbaarheid van het complex:

- Het complex minimaal drie- of zelfs vierzijdig bereikbaar maken (vooral voor de brandweer).
- Goede Kiss & Ride plekken creëren bij zowel zwembad, woningen als voorzieningen. Hier is ook ruimte voor een taxi, bezorgdienst, ambulance, etc. AGS Architecten kan ook onderzoeken of er een Kiss & Ride in de parkeergarage kan komen.
- Eén, met een auto (taxi, verhuurwagen) bereikbare, ingang voor de woningen.
- Een duidelijk hoofdentree voor de woningen maken (met adres aldaar, brievenbussen en bellenbord).
- De buurt afscheiden van het zwembadcomplex door de wijk te ontsluiten via Eekhoortjesbrood tegenover Champignon en/of Veldbloemweg.
- Geen waterpartij bij de stop van de schoolbus aanleggen. Hier komt bijvoorbeeld beplanting en de vijver kleiner uitvoeren.
- Het trappenhuis met lift aan de Cantharel is in principe 24 uur per dag open en wordt, vanwege veiligheid en veiligheidsgevoelens, zo transparant mogelijk uitgevoerd.
- De oriëntatie van de hoofdingang van het zwembad is niet op het wijkje gericht maar op de Paddenstoelenweg of op de Kennedylaan.
- Een grote en goede fietsenstalling aanleggen.
- Een plek voor laden/lossen (o.a. vrachtwagens met zout en ten behoeve van de horeca) creëren.

- De bushalte die nu voor de praktijkruimtes ligt verplaatsen naar de Kennedylaan, zodat hier een strook ontstaat voor parkeerplaatsen voor mindervalide automobilisten, laden/lossen en Kiss & Ride.

4.2 Logistiek en organisatie

In willekeurige volgorde worden hieronder de aangedragen alternatieven voor problemen rondom logistiek en organisatie van het complex samengevat:

- De buurt ontzien door het zwembad te spiegelen waardoor de hoofdingang, ingang parkeergarage, Kiss & Ride aan de Kennedylaan komt.
- Groen tussen complex en laagbouw handhaven en waar nodig versterken.
- Een gecombineerde ingang voor tandarts en fysiotherapie.
- Een korte looproute van de parkeergarage, Kiss & Ride en taxiplek naar de ingang van de voorzieningen (ook voor rolstoelgebruikers).
- Een eigen fietsenrek voor bewoners en bezoekers van de woningen.
- Een goed bereikbare lift, bijvoorbeeld voor ambulance die bij de woningen moet komen.

4.3 Binnenhof

In willekeurige de aangedragen alternatieven voor problemen rondom het binnenhof samengevat:

- Verhoogde binnenhof helemaal weglaten; straat of openbare ruimte op maaiveld.
- De kleine flat midden op de op het binnenhof weglaten waardoor echt 'plein' ontstaat.
- Buitenzwembadje vervangen door gemeenschappelijke tuin.
- Buitenzwembadje bij het zwembad trekken.
- Buitenzwembadje aan de zuidkant van de gespiegelde flat leggen.
- Gezamenlijk gebiedsmanagement optuigen met Vereniging van eigenaren, gemeente, Sport spectrum, woningbouwvereniging/ontwikkelaar en politie.

4.4 Voorkeursalternatieven

Sommige alternatieven sprongen eruit omdat veel mensen die als wenselijk, haalbaar en betaalbaar inschatten, terwijl anderen juist opvallend veel rode stickers kregen (geen goed idee!). De meest opvallende worden hieronder samengevat. Daarnaast wordt in het volgende hoofdstuk voor bovengenoemde alternatieven die als positief uit de bus kwamen bijbehorende maatregelen voorgesteld.

eigen fiets hoeven te zoeken. Bij voorkeur ligt dit fietsenrek uit het zicht van de ingang van het zwembad. Uiteraard hebben de bewoners ook allemaal een eigen berging voor hun fiets.

Ad. 6 Het buitenzwembadje bij het zwembad betrekken vond men geen goed idee. Qua geluidsoverlast is dit vragen om problemen. Daarnaast is het geen heel zonnige plek en vraagt veel investering in onderhoud.

Ad. 7 De achterliggende buurt ontzien door het zwembad te spiegelen, waardoor een royale ingang met bijbehorend plein aan de Kennedylaan kan komen, riep gemengde gevoelens op. In principe wordt dit als een goed idee gezien dat, ware dit plan in een vroeger stadium (Stedenbouwkundig Programma van Eisen), serieus in overweging genomen had moeten worden. Gezien de huidige stand van zaken is dit niet haalbaar maar we wilden lezers van dit rapport dit signaal toch niet onthouden. Het opschuiven van het zwembad of het hele complex richting Kennedylaan zou ook al enig soulaas bieden wat betreft de verkeersdruk op de Cantharel. In verband met een stamriool en grote waterleiding kan het gebouw maximaal ca. 2 meter worden verplaatst.

Ad. 8 De wijk vanaf de Cantharel helemaal voor gemotoriseerd verkeer afsluiten lijkt een goede oplossing ware het niet dat de alternatieve ontsluitingen niet werkbaar zijn. De middelste straat (Eekhoortjesbrood) is te smal om het verkeer goed af te handelen en in het verleden bleek dat een aansluiting op de Veldbloemweg, vooral door het hoogteverschil, wekelijks voor veel (bijna) ongelukken zorgde.

5 Maatregelen

De VER voor locatie De Thermen is het resultaat van een groepsproces. Hierbij werden vanwege de tijdsdruk binnen het hele project, in relatief korte tijd (minder dan twee maanden) de verschillende modules van de VER doorlopen. DSP-groep trad op als procesbegeleider en bereidde de verschillende workshops inhoudelijk voor. Tekeningen met daarop sterke punten en risico's van huidige en toekomstige situatie hingen daarbij aan de muur, opdat de werkgroepleden konden aanscherpen of afzwakken. Zo werden ook de verschillende alternatieven voorbereid en ter discussie aan de VER-werkgroep voorgelegd. Hierbij is vooral voor de geprioriteerde risico's helderheid verkregen over de voorkeursalternatieven.

Aanvullend hierop geven de adviseurs van DSP-groep voor andere, uit de analyse naar voren gekomen, risico's hieronder verschillende maatregelen, die bij volgende stappen in het proces in overweging moeten worden genomen.

Voorzieningen

- Ruimte voor Kiss & Ride, taxi en, vooral voor de fysiotherapie, een gehandicaptenparkeerplaats.
- Het gehele complex dient te voldoen aan de uitgangspunten welke in het in het Handboek Toegankelijkheid zijn omschreven.
- Bij de ingang van de voorzieningen een fietsenaanbindgelegenheid.

Zwembad

- Vluchtwegen voor mindervaliden nog eens goed onder de loep nemen. Onder andere de vraag waar de nooduitgangen uitkomen en of alle liften geschikt zijn voor brancards.
- Maak een ruimte voor Kiss & Ride, taxi's en laden/lossende vrachtauto's ten behoeve van horeca en zoutleveranties.
- Als de ingang van de parkeergarage wordt verplaatst of er komt een aparte in- en uitgang, moet er een goed alternatief komen voor de fietsenstalling onder de trap. Als de ingang van het zwembad te ver van de stalling afligt is er het risico op rondslingerende fietsen of dat elke boom of hekje als aanbindmogelijkheid wordt gezien.

Woningen

- Er dient minimaal een, met een auto (taxi, verhuurwagen) bereikbare, ingang voor de woningen te komen.
- Alle woningen hebben de hoofdingang op één adres, waar ook de brievenbussen en het bellenbord zit.
- Er dient een goed bereikbare lift, bijvoorbeeld voor ambulances te komen.
- Eventuele ingangen aan het Dijkslootpad zijn niet voorzien van nissen want dit zijn mogelijke hang- en plasplekken.

Parkeergarage

- De ingang van de parkeergarage komt zo dicht mogelijk aan het begin van de Cantharel. De uitrit komt achter de hoofdentree van het zwembad.
- De sociale veiligheid parkeergarage vergroten door een speedgate bij de ingang.
- Een aparte in- en uitgang bevorderen de doorstroming in de garage.

- De 36 privé parkeerplaatsen voor de bewoners duidelijk markeren, en bij voorkeur in een apart gedeelte.
- Om in aanmerking te komen voor het PKVW op complexniveau moet er voor de bewoners een apart, afgescheiden gedeelte van de parkeergarage zijn waar anderen niet hoeven te komen.

Binnenhof

- Tuig een goed gebiedsmanagement op met onder andere de vereniging van eigenaren, gemeentelijke beheerder, Sport Spectrum en politie. Basisvragen: wie is waarvoor verantwoordelijk, op welke punten kan worden samengewerkt en wie doet wat wanneer?
- De veiligheid van het binnenhof, de steiger en de loopbrug over het water verdient extra aandacht, vooral omdat hier veel kleine kinderen langskomen. De trap mag niet te steil zijn en rondom moet niemand naar beneden kunnen vallen.
- Vraag is nog of de trap, eventueel in combinatie met de loopbrug, uitgevoerd kan worden als hellingbaan zodat deze als extra vluchtroute voor mindervaliden dienst kan doen. En eventueel ook als extra toegangsmogelijkheid bij grotere sportevenementen. Mogelijk risico van een hellingbaan is wel weer dat er dan fietsen en brommers op het binnenhof kunnen komen.
- De loopbrug kan ook meer naar het zuiden worden opgeschoven. Hij wordt dan langer maar het stijgingspercentage wordt daardoor kleiner.
- De brandtrap moet ontoegankelijk zijn vanaf het binnenhof anders kan dit een hangplek worden.
- Het binnenhof moet voorzien worden van een goede en passende buitenverlichting.
- Als de woningen ook via een andere ingang bereikbaar zijn is het te overwegen om het openbare binnenhof 's avonds en 's nachts af te sluiten. Bereikbaarheid van de hoofdentree van de woningen mag daarbij niet in het geding komen.

Omgeving

- De bushalte voor de schoolbussen 'over' het fietspad heen plaatsen is volgens de verkeerskundige geen mogelijkheid omdat dit de veiligheid van de fietsers in gevaar brengt (je kunt beter tegen een fiets aanlopen dan dat een bus over jou heenrijdt...). Suggestie in deze situatie: creëer een opstelpleintje en plaats eventueel een hekje bij de busstrook voor schoolbussen zodat kinderen niet onverwacht het fietspad oplopen. Wat betreft brommers is er geen gevaar want brommers rijden hier sinds een paar jaar op de rijbaan in plaats van op het fietspad.
- Er is de werkgroep uitgelegd dat het water in de vijver langs de Kennedylaan in verbinding staat met het Dijkslootpad. Het is dus geen stilstaand water met risico op zwerfvuil. Gezien de looproute van schoolgaande kinderen is het raadzaam om hier extra afvalbakken te plaatsen.

Een aspect dat niet direct werd meegenomen is veiligheid tijdens de bouw-fase, dit valt onder het bouwputmanagement. Dit aspect verdient zeker aandacht gezien het relatief grote aantal jonge gezinnen in de wijk. Enkele aanbevelingen:

- Voorzie het hele bouwterrein van goede, bij voorkeur kleurrijke afzettingen.
- Organiseer, indien mogelijk, een aanvoerroute vanaf de Kennedylaan direct over het bestaande zwembadterrein in plaats van door de wijk.

- Laat vrachtwagens op afroep de bouwplaats betreden. Hier zijn goede ervaringen mee opgedaan bij het ontwikkelen van het Stadshart Hoge Zijde.
- Communiceer de plannen en het proces met de buurt, zodat in ieder geval bekend is waar en wanneer wat voor soort overlast te verwachten is.

6 Implementatie en evaluatie

In het doorlopen van het traject zijn veel aanbevelingen gedaan om de veiligheid van het toekomstige zwembad, voorzieningen, woningen en omgeving te optimaliseren. De werkgroep heeft de belangrijkste alternatieven op een rijtje gezet en er is ook een lijst met overige maatregelen meegegeven voor de verdere uitwerking.

Terwijl de werkgroep nog volop aan het werk was werd DSP-groep benaderd door de architect van AGS met het verzoek om uitkomsten van de werkzaamheden van de werkgroep op te sturen. Om de vaart erin te houden zijn de eerste analyses, vooral van de plannen, onder voorbehoud doorgestuurd. Diverse sterke punten en risico's dat bij de analyses naar boven kwamen bleken al in vervolgschetsen van AGS verwerkt. Om de werkgroep niet onnodig in verwarring te brengen is toch consequent gewerkt met de documenten en tekeningen zoals die bij de eerste werkgroepbijeenkomst zijn gepresenteerd door de projectleiding. Het was natuurlijk prettig en stimulerend voor de werkgroep dat de architect open stond (en staat) voor suggesties en nieuwe oplossingsrichtingen.

6.1 Implementatie

Het lijkt niet nodig de werkgroep, zoals hij voor deze VER in het leven is geroepen, te handhaven. In het planstadium van het DO (Definitief Ontwerp) is het niet noodzakelijk iedereen (weer) aan tafel te krijgen. Het kan dan nuttig zijn om in 'klein comité' nog eens bij elkaar te komen met bijvoorbeeld politie, brandweer (Pro-actie) en de (nieuwe) programmamanager Veiligheid van de gemeente Alphen aan den Rijn.

Projectleider Frank de Prez blijft het proces evalueren, zal zich inzetten voor bewaking en borging van de aangedragen alternatieven en maatregelen. Hij neemt desgewenst initiatief om de werkgroepleden te informeren. Zij het door middel van een mail, zij het tijdens een vervolgbijeenkomst. Uiteraard staat DSP-groep ter beschikking voor advies en/of begeleiding tijdens de volgende planfasen.

6.2 Evaluatie

Tijdens de laatste, extra bijeenkomst, van de VER-werkgroep op 16 januari 2009 vond met de aanwezige werkgroepdeelnemers een terugblik plaats op het proces en de resultaten van deze VER. Hieronder een samenvatting van de feedback.

Voor een deel van de werkgroepleden was dit hun eerste VER. Zij prezen de constructieve en verfrissende benadering, de strakke leiding en zeiden veel geleerd te hebben. Beide bijeenkomsten waren druk bezocht door vertegenwoordigers van een veelheid aan organisaties - met een speciaal woord van dank aan de vrijwilligers. Wel kwam de vraag of er ook iemand van de Vereniging van Eigenaren of van de woningbouwvereniging om tafel had moeten zitten. De V.v.E. is echter nog niet opgericht en om de groepsgrootte werkbaar te houden is de woningbouwvereniging niet uitgenodigd.

Omdat deze VER in een kortere tijdsduur is afgerond dan gebruikelijk heeft DSP-groep relatief veel initiatief genomen en de twee bijeenkomsten intensiever voorbereid dan gebruikelijk. De werkgroep had echter niet het idee dat DSP al het gras voor hun voeten had weggemaaid. Er heerste het gevoel dat iedereen (ook de omwonenden) door middel van deze aanpak is gehoord en dat alle partijen 'hun punt' konden maken. Dat er tussen de regels door ook wel eens andere onderwerpen ter tafel kwamen die niet direct met veiligheid te maken hadden, zoals de verkeersproblematiek in de Paddestoelwijk, vond men eerder positief dan een bezwaar. Omdat alle disciplines om tafel zaten kon men van elkaar leren en ook 'voor later' is het makkelijker om nog eens contact op te nemen.

Bijlagen

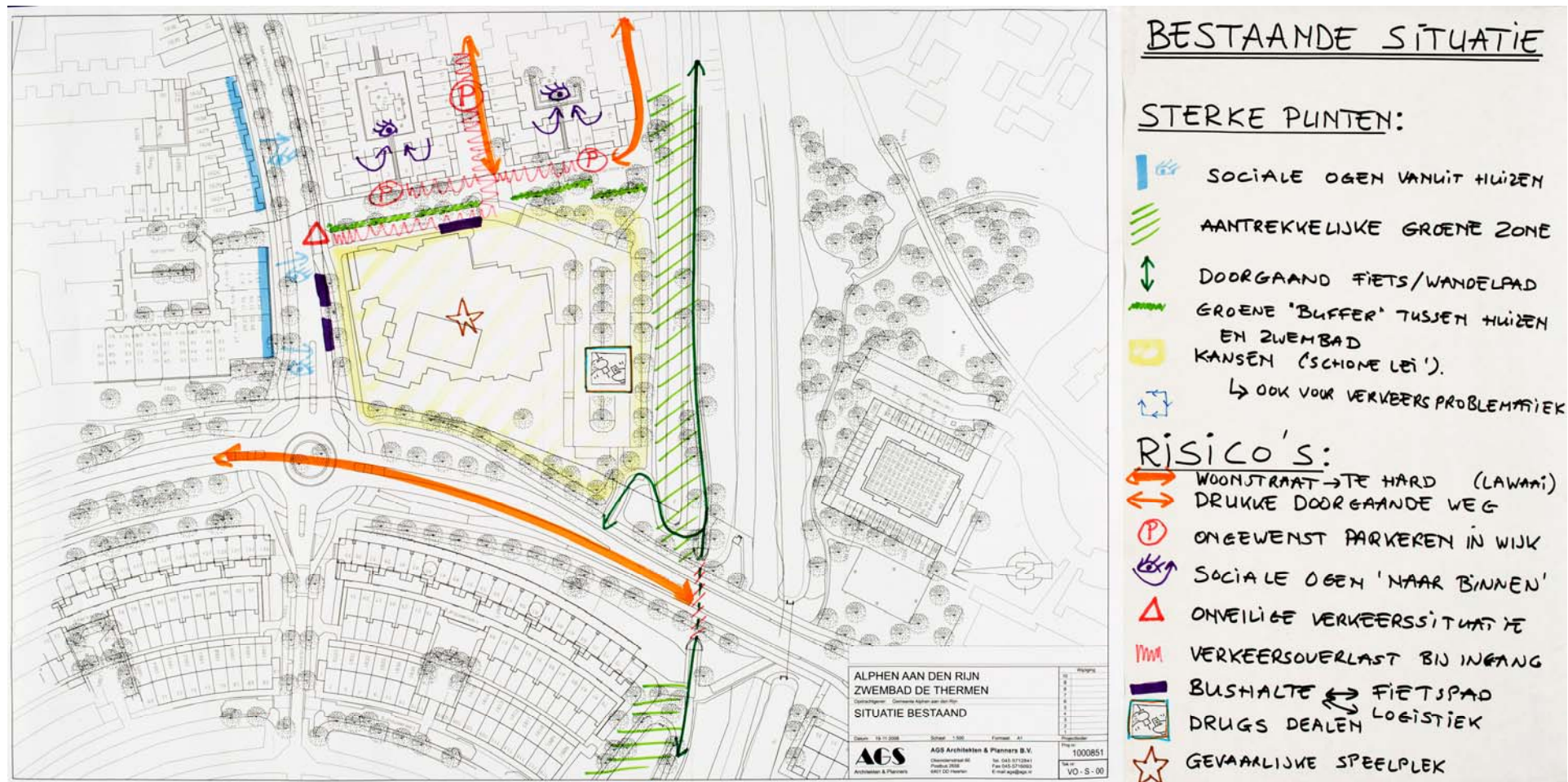
Bijlage 1 Deelnemers

De VER behandelt de veiligheidsaspecten integraal. Daarom is het essentieel dat partners uit een zo breed mogelijk werkveld deelnemen aan de VER. De werkgroep voor het project zwembad De Thermen in Alphen aan den Rijn bestaat uit de volgende deelnemers:

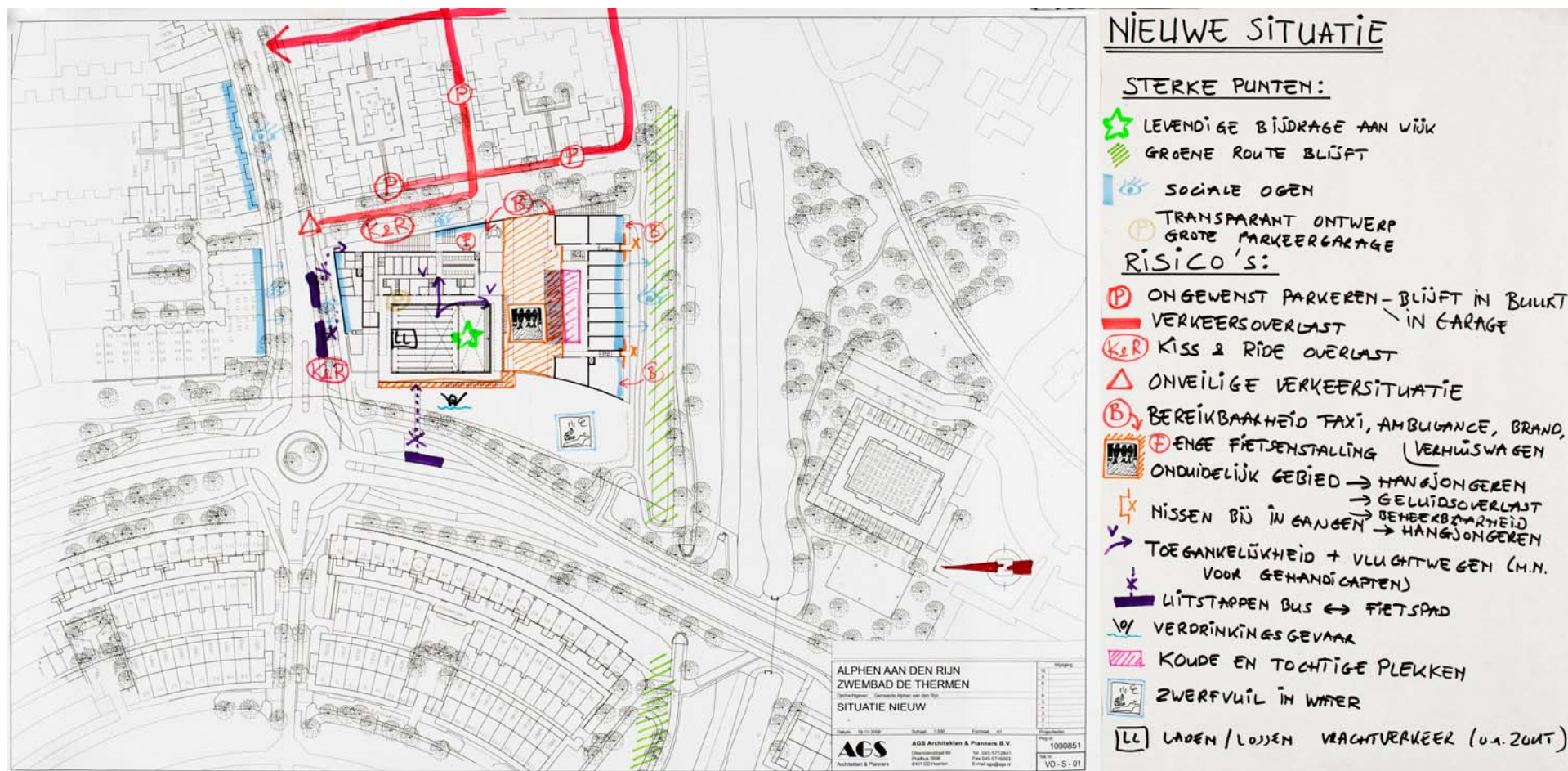
Frank de Prez (FPZ)	Projectleider Zwembad gemeente AadR
Bart Vegt (BVT)	Preventie Brandweer gemeente AadR
Michel Hagoort (MHT)	Verkeerskundige gemeente Alphen ad Rijn
Dirk Bijkerk (DBK)	Politie Hollands Midden
Matt Geurts (MGS)	Politie Middel Holland verkeersdeskundige
Hanneke den Hartogh (HHH)	Buurtcomité Geen Gezwam
John Zuiderduin (JZN)	Direct omwonende en Comité Thermen II
Joost van Steen (JST)	Direct omwonende
Marian Meijerink (MMK)	Alphens Platform Gehandicapten
Peter Kahn (PKN)	Alphens Platform Gehandicapten
Tobias Woldendorp (TWN)	Senior adviseur Veilig Ontwerp en Beheer
Kyra Kuitert (KKT)	Senior adviseur Veilig Ontwerp en Beheer
Hugo v.d. Plas (HPS)	Sportspectrum (beheerder zwembad)
Mariëlle Roosjen (MRN)	Beleidsmedewerker GHOR

Josine Smit (regionale brandweer), Chris v.d. Ven (lokale ambulancedienst), Leonie Wassenburg (programma-assistent veiligheid, gemeente) en Liesbeth Zuidema (beleidsmedewerker Sport, gemeente) zijn wel uitgenodigd maar hebben aangegeven niet deel te kunnen of willen nemen aan de VER-werkgroep.

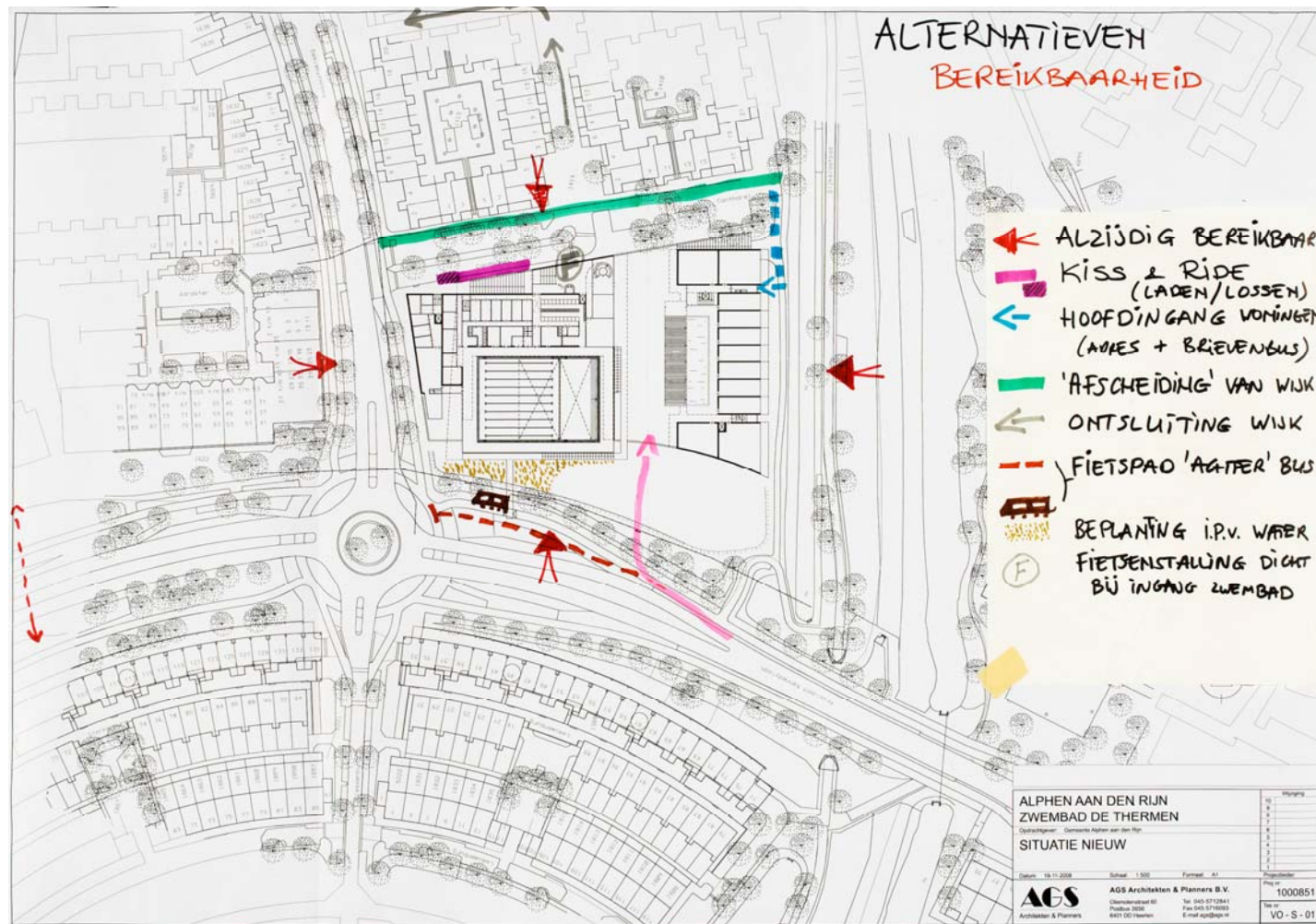
Bijlage 2 Sterke punten en risico's huidige situatie

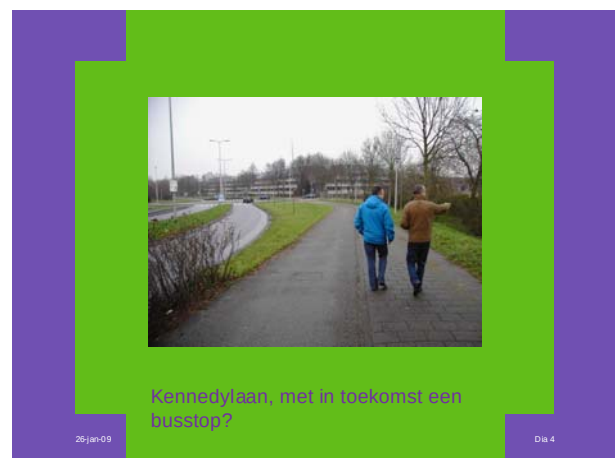
Bijlage 3 Sterke punten en risico's plannen

Bijlage 4 Risico's vele ingangen van het complex

Bijlage 5 Presentatie met beelden van de schouw

Cantharel (kijkend richting
Paddestoelenweg)

26-jan-09

Dia 7

Cantharel (kijkend richting Dijkslot)

26-jan-09

Dia 8

Cantharel (kijkend in Eekhoornjesbrood)

26-jan-09

Dia 9

Blik vanuit Eekhoornjesbrood richting
zwembad

26-jan-09

Dia 10

'Aansluiting' Eekhoornjesbrood op
Veldbloemweg

26-jan-09

Dia 11

Tunneltje Dijkslotpad onder Veldbloemweg

26-jan-09

Dia 12

Eekhoornjesbrood langs Dijklootpad

26-jan-09

Dia 13

Achterpaden Eekhoornjesbrood

26-jan-09

Dia 14

Als speelruimte niet ongevaarlijk

26-jan-09

Dia 15

En nu VERder...

26-jan-09

Dia 16